

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΟΝΟΥ HELLENIC PAIN SOCIETY

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ IASP
GREEK CHAPTER OF IASP

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΑΧ. ΚΑΡΑΘΑΝΟΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ε. ΠΛΕΣΣΙΑ

Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Μ. ΑΜΜΑΡΙ

ΤΑΜΙΑΣ

Ε. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΜΕΛΗ

Α. ΓΚΛΙΝΑΒΟΥ

Λ. ΡΙΤΣΟΤΤΙ

Π. ΤΖΑΒΕΛΛΑΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Α. ΖΑΡΑΛΙΔΟΥ

Ι. ΣΙΑΦΑΚΑ

Π. ΤΖΑΒΕΛΛΑΣ

4ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΠΟΝΟΥ

Η κορυφαία επιστημονική εκδήλωση της Ελληνικής Εταιρείας Πόνου - το 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πόνου πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία στο όμορφο και γραφικό Καρπενήσι (Club Montana) στις 6-8 Νοεμβρίου 2002

Ήταν το μεγαλύτερο Συνέδριο που πραγματοποίησε η Ελληνική Εταιρεία Πόνου από την ίδρυσή της το 1994. Σ' αυτό συμμετείχαν 475 σύνεδροι, στην πλειοψηφία τους αναισθησιολόγοι, πολλοί νοσηλευτές, κυρίως από αναισθησιολογικά τμήματα και ιατρεία πόνου, αλλά και πάρα πολλοί συνάδελφοι άλλων ειδικοτήτων. Το σύνολο των ατόμων που διακινήθηκαν στο Συνέδριο (συνοδά μέλη, εργαζόμενοι φαρμακευτικών και μη εταιρειών) υπολογίζονται σε περισσότερους από 700. Στην έκθεση του συνεδρίου συμμετείχαν με περίπτερο οι εταιρείες: *MEDICAL PLUS A.E., MICREL ΙΑΤΡΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ A.E., JANSSEN CILAG ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΑΕΒΕ, GLAXOSMITHKLINE, E & E ΙΑΤΡΙΚΑ A.E., ABBOTT LABORATORIES HELLAS, CORMED INTERNATIONAL Ε.Π.Ε., FRESENIUS KABI HELLAS A.E., BECTON DICKINSON HELLAS A.E., TYCO HEALTHCARE HELLAS A.E., Ν. ΠΑΓΩΝΑΚΗΣ-ΡΑΕΝCO A.E., BIANEΞ A.E./MSD.* Επίσης συμμετείχαν με χορηγία και οι εταιρείες: *JOHNSON & JOHNSON HELLAS, NYCOMED HELLAS A.E. και PFIZER HELLAS A.E.* Μεγάλοι χορηγοί ήταν οι εταιρείες: *JANSSEN CILAG ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΑΕΒΕ και Ν. ΠΑΓΩΝΑΚΗΣ-ΡΑΕΝCO A.E.*

Πιστεύουμε ότι οι σύνεδροι που παρακολούθησαν ενεργά το πλούσιο επιστημονικό πρόγραμμα, το οποίο προσπάθησε να καλύψει ένα ευρύ φάσμα του γνωστικού αντικειμένου της αλγολογίας έμειναν ικανοποιημένοι. Συγκεκριμένα διεξήχθησαν πέντε στρογγυλά τραπέζια (το ένα νοσηλευτικό), δύο δορυφορικά συμπόσια, δύο κλινικά φροντιστήρια με θέμα τους περιφερικούς νευρικούς αποκλεισμούς και δόθηκαν 11 κύριες διαλέξεις. Παρουσιάστηκαν 32 ανακοινώσεις στις ενότητες της μετεγχειρητικής αναλγησίας και του χρόνιου πόνου, εκ των οποίων οι 20 ήταν προφορικές (8λεπτη παρουσίαση) και οι 12 ήταν αναρτημένες (posters -5λεπτη παρουσίαση). Εκδόθηκε τόμος των πρακτικών του συνεδρίου που περιλαμβάνει την πλειοψηφία των εισηγήσεων των στρογγυλών τραπέζιων, των κυρίων διαλέξεων και των περιλήψεων των εργασιών που ανακοινώθηκαν.

Προσκεκλημένοι ομιλητές εκτός Ελλάδας ήταν οι: H. Breivik (Oslo -Norway), P. Evans (London -U.K.), O Kick (Nantes -France), A. Koulousakis (Cologne -Germany) και Mc Quay (Oxford -U.K.). Οκαθηγητής Harald Breivik χαιρέτησε τους συνέδρους κατά την Εναρκτήρια Τελετή ως Πρόεδρος της EFIC. (European Federation of IASP Chapters) και επίσης διαβάστηκε ο χαιρετισμός του Προέδρου της IASP καθηγητή Michael Bond (International Association for the Study of Pain).

Το σύνολο των συνέδρων που είχαν ενεργό συμμετοχή στο Συνέδριο (εισήγηση, διάλεξη, ανακοίνωση, συντονισμό στρογγυλών τραπέζιων, προεδρείο διαλέξεων και ανακοινώσεων) ανέρχεται στους 182.

Οι σύνεδροι δεν περιορίστηκαν στην παρακολούθηση μόνο των εργασιών του Συνεδρίου αλλά είχαν και την ευκαιρία να απολαύσουν το θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον της Ευρυτανίας, να γευτούν παραδοσιακά εδέσματα και να γλεντήσουν όχι μόνο κατά τη διάρκεια του «ελληνικού γλεντιού» που διοργανώθηκε το βράδυ του Σαββάτου στο Club Μοντάνα αλλά και στις γνωστές μουσικές γωνιές του Καρπενησίου.

Ήταν πραγματικά ένα χορταστική τριήμερο γεμάτο επιστημονική γνώση, ξεκούραση,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΟΝΟΥ
Μακρυνίτσας 4-6
Αθήνα 115 22
Τηλ.- Fax: 642 1700

διασκέδαση και ευκαιρία για ανταλλαγή απόψεων και σύσφιγξη των κοινωνικών σχέσεων και δεσμών μεταξύ των μελών της Ελληνικής Εταιρείας Πόνου και όχι μόνο.

Ας ευχηθούμε να διεξαχθούν και στο μέλλον με επιτυχία τέτοιες επιστημονικές συναντήσεις.

Ο Πρόεδρος της Οργανωτικής και Επιστημονικής Επιτροπής
Μανώλης Αναστασίου

ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝ. ΑΜΜΑΡΙ ΑΠΟ ΤΟ Α' ΠΕΣΥ

αναισθησιολόγου, γιατρού του Κ.Π. Νοσοκομείου Πατησίων και ιδρυτή της υπηρεσίας εξωνοσοκομειακής παρακολούθησης - φροντίδας βαρέως πασχόντων ασθενών

Είναι γνωστό στον ιατρικό κόσμο και δη σ' όσους ασχολούμαστε με τη θεραπεία του χρόνιου πόνου, το έλλειμμα φροντίδας των εξωνοσοκομειακών ασθενών που αδυνατούν να προσέλθουν και να παρακολουθηθούν στα τακτικά εξωτερικά ιατρεία. Η μεγαλύτερη κατηγορία αυτών είναι οι καρκινοπαθείς.

Αντίθετα απ' ότι πολλοί ακόμα και γιατροί θεωρούν, η ανακούφιση του πόνου δεν επιτυγχάνεται με μια φαρμακευτική αγωγή που εφαρμόζεται εφ'άπαξ. Ο πόνος δυναμώνει ακολουθώντας την εξέλιξη της νόσου. Όμως οι ασθενείς πάσχουν επίσης και από άλλα συμπτώματα ενίοτε εξ'ίσου βασανιστικά με τον πόνο, όπως ναυτία -δυσκοιλιότητα, λεμφοοίδημα, κ.α. Τέλος, αυτοί κι οι οικογένειές τους υποφέρουν και από την αίσθηση της μοναξιάς στις δύσκολες μέρες τους.

Η συνειδητοποίηση και η εξ' αυτής άντληση κουράγιου και δύναμης εξόπλισε τον συνάδελφο που κατάφερε κι' οργάνωσε ομάδα παρακολούθησης και φροντίδας καρκινοπαθών κι άλλων βαρέως πασχόντων και ακινητοποιημένων σπίτι τους ασθενών. Περιλαμβάνει νοσηλεύτριες - επισκέπτριες υγείας - φυσιοθεραπευτή - ψυχολόγο, Άρχισε να λειτουργεί από 5/2001. Έχουν παρακολουθήσει 68 ασθενείς.

Υπάρχουν κι' άλλες ανάλογες προσπάθειες από το Κ.Π. του

Αρεταίειου και μέχρι πρόσφατα τουλάχιστον από το νοσοκομείο Δράμας, πέραν των υπηρεσιών που προσφέρουν τα ειδικά νοσοκομεία Μεταξά και Αγ. Αναργύρων.

Ελπίζουμε η βράβευση του συναδέλφου από το κράτος να μη περιοριστεί στην αναγνώριση της προσφοράς και του λαμπρού του παραδείγματος, αλλά ν' αποτελέσει και αφετηρία έκφρασης της κρατικής φροντίδας που δε θα περιορίζεται απλώς να επιδοκιμάζει τέτοιες λαμπρές πρωτοβουλίες.

Παρακαλούμε τους αναγνώστες να ενημερώσουν την εταιρεία μας σχετικά με παρόμοιες πρωτοβουλίες-προσπάθειες οπουδήποτε της Ελλάδας.

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΟΠΙΟΕΙΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΟΥ ΠΟΝΟΥ

Ε. ΠΛΕΣΙΑ

Μετά την έκδοση των κατευθυντήριων οδηγιών για τη χρήση των οπιοειδών στο χρόνιο πόνο, από την Ελληνική Εταιρεία Πόνου (Οκτώβριος 2000), εκπονήθηκε ένα ερωτηματολόγιο προκειμένου να διαπιστωθεί ο βαθμός επίδρασής τους.

Το ερωτηματολόγιο εστάλη στα 496 μέλη της Ε.Ε.Π. μαζί με μια επεξηγηματική επιστολή, τον Μάρτιο 2002. Καταληκτική ημερομηνία για τις απαντήσεις ορίστηκε η 15η Ιουνίου 2002, με τη διευκρίνιση ότι οι απαντήσεις μπορούν να είναι ανώνυμες.

Απαντήσεις ελήφθησαν μόνο από 97 μέλη δηλ. από το 19,5% των μελών.

Να σημειωθεί ότι την ημερίδα για τη χρήση των

οπιοειδών στο χρόνιο πόνο, που οδήγησε στην έκδοση των κατευθυντήριων οδηγιών, είχαν παρακολουθήσει περίπου 200 άτομα, που, βεβαίως, δεν ήταν όλα μέλη της Ε.Ε.Π.

Επειδή, όπως είναι γνωστό, τα μέλη της Ελληνικής Εταιρείας Πόνου δεν είναι μόνο αναισθησιολόγοι, κατά ειδικότητα οι απαντήσεις των μελών ήταν ως εξής:

Ειδικότητα	Απαντήσαντες
αναισθησιολόγοι	91 (379) 24%
φυσίατροι	3 (5) 60%
οδοντίατροι-γναθ/γοι	1 (1) 100%
παθολόγοι	2 (5) 40%

(Σε παρένθεση είναι ο συνολικός αριθμός των μελών ανά ειδικότητα)

Σημειώνουμε ότι στην Ε.Ε.Π. ανήκουν και άλλες ειδικότητες καθώς και νοσηλευτές που όμως δεν αντιπροσωπεύονται στο δείγμα.

1. Παρακολούθησα την ημερίδα:

ΝΑΙ 29 δηλ. το 30% των μελών

ΟΧΙ 68 δηλ. το 70% των μελών

2. Έλαβα τις κατευθυντήριες οδηγίες:

ΝΑΙ 65 (67%)

ΟΧΙ 32 (32%)

Παραμένει αδιευκρίνηστο γιατί τα μέλη της Ε.Ε.Π. δεν έλαβαν τις κατευθυντήριες οδηγίες, δεδομένου ότι οι επιστροφές από το ταχυδρομείο ήταν ελάχιστες.

3. Συμφωνώ με τις οδηγίες:

Σε όλα 58 (59,8%)

Σε ορισμένα 10 (10,3%)

Καθόλου 0

Δεν απάντησαν 29 (29,9%)

Ειδικότερα, αυτοί που απάντησαν ότι συμφωνούν σε ορισμένα:

- Ζητούν περισσότερες διευκρινήσεις
- Θεωρούν ότι δεν καλύπτονται όλες οι περιπτώσεις, χωρίς όμως να διευκρινίζεται τι εννοούν
- Διαφωνούν με τους ορισμούς για τον ψευδοεθισμό και την θεραπευτική εξάρτηση και
- Πιστεύουν ότι δεν είναι μικρή η πιθανότητα πραγματικού εθισμού

Πρέπει επίσης να σημειωθεί εδώ ότι, ενώ δηλώνουν ότι δεν έλαβαν τις οδηγίες 32, στο ερώτημα δεν απαντούν 29 δηλ. τρεις που δεν έλαβαν τις κατευθυντήριες οδηγίες απαντούν στο ερώτημα αν συμφωνούν με αυτές ή όχι. Προφανώς, έστω και σε μικρό ποσοστό, οι κατευθυντήριες οδηγίες έχουν γίνει γνωστές και με άλλους τρόπους.

4. Μετά τη μελέτη των οδηγιών οι απόψεις μου:

παραμένουν ίδιες 29 (30%)

έχουν αλλάξει 29 (30%)

προβληματίζομαι 14 (14%)

δεν απάντησαν 25 (26%)

Και εδώ ισχύει η ίδια παρατήρηση σχετικά με τον αριθμό των απαντήσαντων αναλογικά με αυτούς που δεν έλαβαν τις οδηγίες.

5. Μετά τη μελέτη των οδηγιών η κλινική πρακτική μου:

παραμένει ίδια 32 (33%)

έχει αλλάξει 32 (33%)

δεν απάντησαν 33 (34%)

Ορισμένοι από αυτούς που δηλώνουν ότι έχει αλλάξει η κλινική πρακτική τους, διευκρινίζουν ότι χρησιμοποιούν τώρα πιο εύκολα τα οπιοειδή (κυρίως κωδεΐνη και διαδερμική φεντανύλη) τόσο στον καρκινικό και μη καρκινικό χρόνιο πόνο αλλά και στον οξύ πόνο, (περισσότερο τα σκευάσματα κωδεΐνης και λιγότερο μορφίνη, λόγω των γνωστών δυσκολιών, ειδικά στη περιφέρεια).

6. Το κυριώτερο πρόβλημα για τη χρήση των οπιοειδών στο χρόνιο πόνο είναι:

οι παρενέργειες 60

η ανοχή 21

ο εθισμός 11

η σωματική εξάρτηση 25

η συνταγογραφία 57

η αντίδραση του αρρώστου 18

η αντίδραση του περιβάλλοντος 18

τα σχόλια άλλων 32

(περισσότερες από μία απαντήσεις)

Σε εκατοστιαία αναλογία παίρνουμε την εξής παράσταση:

7. Στο ερώτημα "ποιοί παράγοντες επηρεάζουν τη διάδοση και εφαρμογή των κατευθυντήριων οδηγιών" απαντούν 68 (70%) ενώ δεν δίνουν απάντηση 29 (30%).

Εδώ οι απόψεις είναι σχεδόν όμοιες, δηλ. οι περισσότεροι θεωρούν σαν κύριες αιτίες για τη μη διάδοση και εφαρμογή των κατευθυντήριων οδηγιών τα εξής:

- άγνοια-έλλειψη ενημέρωσης
- αδιαφορία των λειτουργών υγείας
- "οπισθοβία" και
- περιορισμένη λειτουργία ιατρικών πόνου

8. Στο ερώτημα "ποιές περαιτέρω ενέργειες νομίζετε ότι θα χρειαζόνταν για τη διάδοση των κατευθυντήριων οδηγιών" απάντησαν 79 δηλ. το 81% ενώ δεν εξέφεραν γνώμη 18 (19%)

Οι κυριώτερες δε ενέργειες που προτείνονται για την επίτευξη αυτού του σκοπού έχουν ως εξής:

- Μαθήματα, σεμινάρια κ.λ.π. σε γιατρούς, νοσηλευτές και φαρμακοποιούς
- Διεπιστημονικές συναντήσεις
- Συναντήσεις για ανταλλαγή προσωπικής εμπειρίας
- Επανακυκλοφορία των κατευθυντήριων οδηγιών
- Ενημέρωση αρρώστων-κοινού
- Ενημέρωση και πίεση των αρμόδιων φορέων για
 - αλλαγή νομοθεσίας και
 - ίδρυση Ιατρείων Πόνου
- Λειτουργία Ιατρείων Πόνου σε όλα τα νοσοκομεία του ΕΣΥ και ειδικά στην περιφέρεια και τέλος,
- Όσοι αναλαμβάνουν τα Ιατρεία Πόνου να έχουν εκπαιδευτεί στην αντιμετώπιση του πόνου.

Ορισμένα σχόλια που μπορούν να γίνουν με βάση τις απόψεις που εκτέθηκαν αλλά και τη συζήτηση που ακολούθησε μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

✓ Είναι φανερό ότι "εξ ορισμού" ούτε ο αναισθησιολόγος μπορεί να ασκήσει ιατρική πόνο, αν προηγουμένως δεν εκπαιδευτεί στο αντικείμενο. Η αναισθησιολογία βεβαίως παραμένει η ειδικότητα που είναι συγγενέστερη προς το αντικείμενο.

✓ Είναι, νομίζω, λάθος να πιστεύουμε ότι η αντιμετώπιση του χρόνιου πόνου πρέπει να γίνεται μόνο σε εξειδικευμένα ιατρεία πόνου. Πολλές φορές οι γιατροί του Κ.Υ. των Α.Ι. και άλλοι οικογενειακοί γιατροί ασφαλιστικών ταμείων, έρχονται σε καθημερινή επαφή με το πρόβλημα. Εάν ήταν εκπαιδευμένοι σε πρωτοβάθμια τουλάχιστον αντιμετώπιση, θα έλυναν πολλά προβλήματα των αρρώστων.

✓ Είναι σωστή επίσης η άποψη που διατυπώθηκε από τη συνάδελφο Ζαχαρίδου ότι η χρήση των οπιοειδών στο χρόνιο μη καρκινικό πόνο, σ' αυτή τη πρώιμη για τη χώρα μας φάση, πρέπει να γίνεται από εξειδικευμένους γιατρούς των ιατρείων πόνου, γιατί η μη σωστή χρήση τους θα δημιουργήσει περισσότερα προβλήματα

✓ Όμως το ένα δεν αναιρεί το άλλο. Αν θεωρήσουμε σωστή την άποψη ότι οι γιατροί των Κ.Υ., οι παθολόγοι και άλλες συναφείς ειδικότητες μπορούν και πρέπει να αντιμετωπίζουν το χρόνιο πόνο σε πρωτοβάθμιο επίπεδο, τότε πρέπει να εντάξουμε στη στρατηγική μας και τις προσπάθειες για ενημέρωση αλλά κυρίως εκπαίδευση και αυτών των γιατρών.

προβλημάτων που συνδέονται με αυτό το θέμα.

Τελειώνοντας, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν οι ενέργειες στις οποίες έχει προβεί η Ελληνική Εταιρεία Πόνου μέχρι σήμερα, προκειμένου να προωθήσει την επίλυση των προβλημάτων που συνδέονται με αυτό το θέμα.

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΠΟΝΟΥ

- Υπομνήματα στους εκάστοτε Υπουργούς Υγείας.
- Επανελλημμένες επιστολές στην Επιτροπή Ναρκωτικών του Υπουργείου Υγείας και τον ΕΟΦ
- Ημερίδα της Ε.Ε.Π. στην Αλεξανδρούπολη, Μάιος 2002 με μόνο θέμα τα οπιοειδή στο χρόνιο πόνο
- Έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών για τη χρήση των οπιοειδών στο χρόνιο πόνο
- Αποστολή των κατευθυντήριων οδηγιών σε:
 - όλα τα μέλη της Ε.Ε.Π.
 - όλα τα κόμματα του Κοινοβουλίου
 - Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας, Επιτροπή Ναρκωτικών, ΕΟΦ
 - Επιστημονικές Επιτροπές των Νοσοκομείων
 - Ιατρικούς Συλλόγους όλης της χώρας
 - Πανελλήνιο Ιατρικό Σύλλογο (ΠΙΣ)
 - Ομοσπονδία Ενώσεων Νοσοκομειακών Γιατρών (ΟΕΝΓΕ)
- Ομιλίες σε όλα τα πρόσφατα συνέδρια της Ελληνικής Εταιρείας Πόνου και Ελληνικής Ανααισθησιολογικής Εταιρείας
- Ομιλίες εκπροσώπων και μελών της ΕΕΠ σε εκδηλώσεις άλλων Επιστημονικών Εταιρειών

■ Μαθήματα σε ειδικευόμενους αναισθησιολόγους και γιατρούς άλλων ειδικοτήτων καθώς και σε νοσηλευτές

■ Συνέντευξη τύπου ειδικά για τις κατευθυντήριες οδηγίες

■ Συνεντεύξεις και παρουσιάσεις του θέματος σε διάφορα ΜΜΕ από μέλη του Δ.Σ. της Ε.Ε.Π.

Ασφαλώς, η Ελληνική Εταιρεία Πόνου δεν θα σταματήσει να κατευθύνει τις προσπάθειές της στην επίλυση όλων αυτών των προβλημάτων που εκτέθηκαν, για να διευκολύνει το έργο όλων όσων ασχολούνται με την αντιμετώπιση του χρόνιου πόνου με τελικό στόχο την παροχή ποιοτικής φροντίδας υγείας σ' αυτούς που τόσο την έχουν ανάγκη.

ΠΡΟΣΕΧΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

3ο Σεμινάριο Παρηγορητικής και Συμπτωματικής Φροντίδας

Αθήνα 23-24 Νοεμβρίου 2002

Ελληνική Εταιρεία Παρηγορητικής και Συμπτωματικής Φροντίδας Καρκινοπαθών και μη Ασθενών
e-mail: v.chimonitsi@hygeia.gr

ΘΩΡΑΚΑΣ ΚΑΡΔΙΑ ΠΟΝΟΣ, ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ 2002

6-8 Δεκεμβρίου 2002

DIVANI APOLLON PALACE

Πληροφορίες: 2 10 779926 1

e-mail: congrss@vougas.gr

36th Annual Scientific Meeting of the Pain Society (IASP Chapter)

April 1-4 2003, Glasgow, United Kingdom

www.painsociety.org

e-mail: meeting@painsociety.org

8th Congress of the European Association for Palliative Care

April 2-5 2003, The Hague, The Netherlands

www.eapcnet.org/TheHague2003

Euroanaesthesia 2003

May 31 - June 3, 2003, Glasgow, United Kingdom

European Society of Anaesthesiologists

www.euroanaesthesia.org

6th International Symposium on Pediatric Pain. Pain in childhood: The Big Questions.

IASP SIG on Pain in Childhood

June 15- 19, 2003, Sydney, Australia

e-mail: ISPP2003@dcconferences.com.au

Pain in Europe IV. 4th Congress of the European Federation of IASP Chapters (EFIC)

September, 2 - 6 2003, Prague, Czech Republic

e-mail: pain2003@cbttravel.cz

www.pain2003.cz

13th World Congress of Anaesthesiologists

April 17 - 23, 2004, Paris, France

e-mail: sfar@invlvo.edu

11th World Congress on Pain IASP

August 21 - 26, 2005, Sydney, Australia

e-mail: iaspdesk@juno.com

www.halcyon.com/iasp

Το ενημερωτικό δελτίο της ΕΕΠ εκδίδεται με την ευγενική χορηγία της

JANSSEN-CILAG